
4

Oprichting van de 100% beleidsdeelname Bonaire Brandstof Terminals B.V.

Aan de orde is het **tweeminutendebat Oprichting van de 100% beleidsdeelname Bonaire Brandstof Terminals B.V. (35632, nr. 3)**.

De voorzitter:

Dan gaan wij door met de orde van de dag. Aan de orde is een tweeminutendebat. Voordat ik de heer Van Raan het woord geef, wil ik de minister van Economische Zaken en Klimaat hartelijk welkom heten, die vandaag opnieuw 33 jaar is geworden. Van harte gefeliciteerd. We gaan snel aan de slag, want we hebben vandaag toch alweer een heel, heel volle agenda. Ik geef de heer Van Raan van de Partij voor de Dieren het woord.

De heer Van Raan (PvdD):

Voorzitter, dank u wel. Ik ga snel beginnen. We hebben veel informatie opgevraagd en gekregen, waarvoor dank. Er zat was ons betreft ook misleidende informatie tussen. Vandaar de volgende moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering om geen onomkeerbare stappen te nemen in de uitvoering van de Bonaire Brandstof Terminals B.V. (BBT) totdat de milieueffectrapportages zijn afgerond en met de Kamer gedeeld,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Raan en Simons.

Zij krijgt nr. 6 (35632).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het koraal in slechte staat verkeert en dat zonder ingrijpen het koraal nog verder aftakelt;

constaterende dat het kabinet momenteel nieuwe locaties verkent voor de energie-infrastructuur en containerhavens;

verzoekt de regering om projecten die het koraal beschadigen, geen doorgang te laten vinden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Raan en Simons.

Zij krijgt nr. 7 (35632).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet schrijft dat het energiebeleid voor Caribisch Nederland gericht is op de benodigde CO₂-reductie conform het klimaatakkoord van Parijs, ondanks dat Caribisch Nederland is uitgesloten van het verdrag;

verzoekt de regering om de Kamer te informeren over de manier waarop het energiebeleid en de uitwerking daarvan voor Caribisch Nederland in lijn is gebracht met het klimaatakkoord van Parijs;

verzoekt de regering om wettelijke, afrekenbare doelen te (laten) formuleren voor de transitie naar een klimaatneutraal Bonaire en te starten met periodiek voortgangrapportages naar de Kamer te sturen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Raan en Simons.

Zij krijgt nr. 8 (35632).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het onwaarschijnlijk is dat op korte termijn van en naar Bonaire gevlogen kan worden op volledig duurzame wijze;

constaterende dat het wagenpark en de elektriciteits- en drinkwaterproductie wel sneller kunnen verduurzamen;

constaterende dat de minister de financiering als belemmerende factor aanwijst;

verzoekt de minister om de benodigde middelen te reserveren voor verdere en snellere verduurzaming van de elektriciteits- en drinkwaterproductie en het wagenpark op Bonaire, bijvoorbeeld door een klimaatfonds voor Caribisch Nederland op te richten of Invest-NL in te zetten, en zo nog hogere kosten in de toekomst te voorkomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Raan en Simons.

Zij krijgt nr. 9 (35632).

De heer **Van Raan** (PvdD):

Dan hebben we nog een aangehouden motie, waarvan ik al heb aangekondigd dat die vanmiddag aangepast in stemming wordt gebracht.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Er zijn vragen. Eerst de heer Thijssen, PvdA.

De heer **Thijssen** (PvdA):

U zei in het begin heel snel dat er misleidende informatie in de brieven stond. Kunt u dat toelichten?

De heer **Van Raan** (PvdD):

Dank voor deze vraag. We denken inderdaad dat er toch wat misleidende informatie is verstrekt. Ik geef een voorbeeld. In de begeleidende brief bij het SO schrijft de minister dat dergelijke situaties niet meer kunnen voorkomen bij de nieuwe opslagen die BBT beoogt door te voeren, omdat de nieuwe opslagen volgens de zogenoemde best beschikbare technieken worden ingericht. Als je die brief leest, denk je: prima. Wat je ook vindt van BBT, er worden in ieder geval de best beschikbare technieken gebruikt, wat betekent: het meest innovatief, het meest duurzaam, met inachtneming van klimaateisen. Maar al op de eerste pagina wordt op vragen van D66 geschreven: het voorschrijven van de best beschikbare technieken is niet verplicht en in lokale omstandigheden kan hiervan worden afgezien. Aan de ene kant staat in de brief dat de best beschikbare technieken worden gebruikt. Maar in de beantwoording van de vragen, waarvoor nogmaals dank, wordt eigenlijk duidelijk dat daarvan op alle mogelijke manieren van zal worden afgeweken. De instandhouding van het koraal is daarmee echt in gevaar. Dat noemen wij misleidend.

De heer **Erkens** (VVD):

Wat ons betreft lopen hier twee zaken door elkaar. We hebben de acute situatie in Bonaire. We moeten garanderen dat de mensen daar in de komende jaren ook een energievoorziening hebben en dat er verduurzaming plaatsvindt in Bonaire. Dat zijn wat mij betreft twee aparte discussies, die we ook apart kunnen oppakken. Mijn vraag aan de heer Van Raan is de volgende: is hij het met mij eens dat we in ieder geval geen risico moeten nemen met de energievoorziening van Bonaire op de korte termijn?

De heer **Van Raan** (PvdD):

Ik denk dat de VVD hier een denkfout maakt, maar ik dank u voor de vraag. Die geeft mij de gelegenheid om het even toe te lichten. In de vorige 40, 50 jaar is er steeds fout gehandeld met betrekking tot de energievoorziening. Als u de stukken gelezen heeft, dan weet u dat waarschijnlijk net zo goed als ik. Het is op allerlei mogelijke manieren niet op orde geweest, met betrekking tot het milieu, de zekerheidstelling et cetera. Dat is natuurlijk een hele slechte reden om voor de volgende 40 jaar voor een fossiele lock-in te gaan, waar het eiland de facto uiteindelijk niet zo veel aan

heeft. Ook het eiland wil en zal duurzame energie moeten produceren. Om uw vraag te beantwoorden: natuurlijk willen wij ook niet dat het licht uitvalt. Vandaar dat we onderzoek gedaan hebben om te zien of dat aan de orde is. De bronnen die wij raadplegen op het eiland, zeggen dat dat niet het geval is. Dat is ook logisch, want de minister heeft vergunningen afgegeven waarmee de energievoorziening veilig is gesteld. Anders was het bij wijze van spreken onbehoorlijk bestuur. Maar het moet ook milieutechnisch in orde zijn, want anders had hij ze niet mogen afgeven. De energievoorziening is naar onze mening dus niet in gevaar.

De **voorzitter**:

Dank aan de heer Van Raan. Mevrouw Inge van Dijk van het CDA.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Dank u wel, voorzitter. Ik sta hier als vervanger van Agnes, maar dat hadden jullie al begrepen. Ik dien namens haar een motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er voor het Noordzeegebied een Emission Control Area bestaat, waardoor vervuiling door scheepvaart wordt teruggedrongen;

constaterende dat een dergelijk regime niet voor Bonaire geldt;

overwegende dat Bonaire ervoor kiest zich te richten op het toeristisch hogere segment en brandstofvergroening daarbij zou passen;

verzoekt de regering in kaart te brengen wat de voor- en nadelen zijn van verschillende soorten brandstofgebruik in de wateren van Bonaire en wat de effecten daarvan zijn, ook kijkend naar de uitvoerbaarheid, en de Kamer daarover te informeren voor 1 oktober 2021,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door de leden Inge van Dijk en Agnes Mulder.

Zij krijgt nr. 10 (35632).

Dank u wel. Dan is nu het woord aan de heer Kops van de PVV. Gaat uw gang.

De heer **Kops** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. En gefeliciteerd, minister.

Voorzitter. De oprichting van de 100% beleidsdeelneming Bonaire Brandstof Terminals B.V. is noodzakelijk om te

voorkomen dat vitale voorzieningen op het eiland stil komen te liggen, zoals de elektriciteitsvoorziening, de watervoorziening en het wegverkeer, vanwege de toevoer van benzine en diesel. De minister heeft het er zelfs over dat zonder de oprichting van die zogeheten BBT de lichten op het eiland al in juni van dit jaar, dus al over een paar maanden, letterlijk uit kunnen gaan. Dat moeten we natuurlijk niet willen en daarom dien ik ter ondersteuning de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

spreekt steun uit voor de oprichting van de 100% beleidsdeelneming Bonaire Brandstof Terminals B.V.,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Kops.

Zij krijgt nr. 11 (35632).

De heer **Kops** (PVV):

Ik dank u.

De voorzitter:

Dank u wel. De heer Thijssen van de PvdA. O, ik heb de heer Boucke net ook al overgeslagen. Excuus. Dat komt omdat de heer Kops heel enthousiast opstond. Excuses. Met dank aan de heer Thijssen, die mij daar heel fijntjes op wees. Aan u is het woord, meneer Boucke.

De heer **Boucke** (D66):

Dank u wel, voorzitter. Via u feliciteer ik de minister van harte.

Ik heb drie moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de regering vorig jaar een natuur- en milieubeleidsplan heeft gepresenteerd met als doel de natuur in Caribisch Nederland te beschermen en te herstellen;

overwegende dat bij het oprichten van de beleidsdeelneming Bonaire Brandstof Terminals B.V. (BBT) wordt onderzocht waar een nieuwe steiger kan worden aangelegd, waarbij kans bestaat dat koraal vernietigd wordt;

verzoekt de regering bij infrastructurele ontwikkelingen ten gevolge van de oprichting van BBT natuurbescherming te waarborgen en koraalvernietiging te voorkomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Boucke, Tjeerd de Groot, Wuite, Agnes Mulder, Erkens, Bromet, Grinwis en Thijssen.

Zij krijgt nr. 12 (35632).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat Bonaire Brandstof Terminals B.V. (BBT) wordt opgericht om de energievoorziening op Bonaire te waarborgen;

van mening dat ook hierbij de toekomstbestendigheid van de bv in acht moet worden genomen en ruimte moet zijn voor verduurzaming;

verzoekt de regering de oprichtingsakte van BBT zodanig aan te passen dat niet langer alleen wordt gesproken over brandstofopslag maar ook over hernieuwbare energie, en hiermee de toekomstbestendigheid te garanderen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Boucke, Wuite, Agnes Mulder, Erkens, Bromet, Grinwis en Thijssen.

Zij krijgt nr. 13 (35632).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

concluderende dat Nederland zich heeft gecommitteerd aan het Klimaatakkoord;

overwegende dat Caribisch Nederland ook zijn steentje kan bijdragen en kan profiteren van investeringen in duurzame energie;

verzoekt de regering om met de BES-eilanden een routekaart met bijbehorende financiële middelen op te stellen hoe Caribisch Nederland stappen kan zetten naar een klimaatneutrale energievoorziening en hierbij de mogelijkheden van Ocean Thermal Energy Conversion mee te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Boucke, Wuite, Agnes Mulder, Bromet, Grinwis en Thijssen.

Zij krijgt nr. 14 (35632).

De voorzitter:

Dank u wel. Meneer Boucke, de heer Van Raan heeft aan u een vraag.

De heer Van Raan (PvdD):

Ik heb een korte vraag. De motie over het aanscherpen van de oprichtingsakte spreekt mij op zich wel aan. Ik heb een vraag aan de heer Boucke. Zou het niet beter zijn om in plaats van in de oprichtingsakte te benoemen dat er nu een fossiele deelneming wordt opgericht, als hoofddoel te benoemen, in plaats van als een bijdoel, dat het gaat om het energieneutraal of het klimaatvriendelijk opwekken van energie, en dat de energietransitie daarnaartoe een bijdoel wordt van de BBT? Begrijpt u mijn vraag?

De heer Boucke (D66):

Ja. Het hoofddoel is op dit moment wat ons betreft de energievoorzieningszekerheid — dat het licht aan blijft — en dat dat op zo'n manier gebeurt dat we in de toekomst zo snel als mogelijk overgaan naar een duurzame energievoorziening. Vandaar de formulering.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan is het nu het woord aan de heer Thijssen van de PvdA.

□

De heer Thijssen (PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Mijn felicitaties aan de minister. Ik vind het heel goed dat er gehandeld wordt om de vitale voorzieningen op het eiland in stand te houden. Dat is natuurlijk heel erg goed, maar het is wel bizar om te lezen dat de Nederlandse Staat een fossiel bedrijf gaat oprichten in tijden van een klimaatcrisis. In de brief was dat allemaal maar heel kort en summier. Ik ben dan ook blij om in de antwoorden op de vragen wel te zien dat daar echt wel over nagedacht is en dat het ook de bedoeling is dat Bonaire echt haar bijdrage gaat leveren aan een klimaatneutrale wereld. Ik hoop dus heel erg dat de minister de moties van D66 oordeel Kamer gaat geven en roep hem daar dan ook echt toe op. Ik denk namelijk dat het heel belangrijk is dat we zowel de vitale voorzieningen verzorgen, maar ook echt de klimaatcrisis serieus nemen en laten merken dat we daaraan gaan werken.

Dank.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan zijn we daarmee aan het einde gekomen van de eerste termijn van de kant van de Kamer. Ik schors voor tien minuten, en dan gaan we luisteren naar de beantwoording door de minister.

De vergadering wordt van 10.28 uur tot 10.38 uur geschorst.

De voorzitter:

Ik geef de minister het woord.

□

Van 't Wout:

Dank u wel, voorzitter. Geen mooier cadeau voor je verjaardag natuurlijk dan om de dag af te trappen in de Tweede Kamer, over dit belangrijke onderwerp.

Ik zal de moties met u langsgaan, met uw welnemen, voorzitter. De motie van de heer Van Raan op stuk nr. 6 moet ik helaas ontraden. Zoals meerdere Kamerleden hebben aangegeven, is de urgentie er nu om te handelen in het belang van Bonaire.

De motie op stuk nr. 7 moet ik ook ontraden. We moeten de dingen in de juiste volgorde doen. Eerst de oprichting en straks als er echt wat gaat plaatsvinden, zullen die MER-rapportages gewoon gedaan worden.

De motie op stuk nr. 8 van de heer Van Raan is best een grote stap. Ik vind het ook niet aan een demissionair kabinet. Ik twijfel ook aan de uitvoerbaarheid daarvan. Wel ben ik bereid — dat hangt even samen met een andere motie verderop — om in het kader van die routekaart — daarmee verklap ik al bijna mijn oordeel, dus sorry daarvoor — nog eens even goed te beschrijven hoe wij nou Parijs in relatie tot Bonaire zien en wat wij daar allemaal doen.

De voorzitter:

Maar u ontraadt deze motie?

Van 't Wout:

Ja, vanwege het tweede dictum moet ik de motie echt ontraden. Dat geldt helaas ook voor de motie op stuk nr. 9. Het ter beschikking stellen van nieuwe middelen past niet bij onze demissionaire status als kabinet.

Dan de motie op stuk nr. 10.

De voorzitter:

Voordat u verdergaat, de heer Van Raan op een van de vier moties, denk ik.

De heer Van Raan (PvdD):

Ik meende dat ik de minister over motie 7, die is ontraden, ook hoorde zeggen: natuurlijk gaan we eerst oprichten, en voordat we gaan bouwen gaan we eerst alle milieurapportages doen. Maar dat is eigenlijk precies wat de motie op stuk nr. 6 vraagt. Dus ik vraag mij af of de minister zijn oordeel over de motie op stuk nr. 6 niet kan herzien dan wel een formulering kan aanreiken met een wijziging waardoor hij zijn oordeel kan herzien. Dat is mijn eerste vraag.

Van 't Wout:

Misschien is er een formulering te verzinnen, maar die heb ik hier niet ter plekke. Volgens mij bent u op zoek naar een manier om die milieueffectrapportages te doen. Dat zijn wij ook voornemens, maar dat staat in die zin los van de oprichting en de stappen die we moeten gaan zetten ten opzichte van BBT. Dus die MER-rapportages komen er gewoon straks, maar alles in de juiste volgorde. Ik wil nu wel die oprichting doen, omdat we anders vanaf juni

gewoon een heel groot, acuut probleem op Bonaire gaan krijgen. Dat is uitvoerig besproken en beschreven.

De heer Van Raan (PvdD):

Over die analyse rond juni zijn we het niet eens. Daar kunnen we het lang en breed over hebben, maar dat is wat de Partij voor de Dieren betreft niet aan de orde en ook niet gewenst. Maar begrijp ik de minister nu goed dat de MER-rapportage sowieso komt voordat er een schop in de grond gaat?

Van 't Wout:

Ja, zoals we dat altijd doen. Die komt gewoon. Dat staat ook in de schriftelijke beantwoording.

De heer Van Raan (PvdD):

Dank daarvoor. Dan nog zou hij de motie op stuk nr. 6 wat mij betreft kunnen ... Ik zie u vermoeid kijken, voorzitter, maar het is een belangrijk onderwerp.

De voorzitter:

Nee, nee, nee, zeker niet vermoeid. Ik luister echt goed naar u. Maar de motie op stuk nr. 6 blijft ontraden; dat is de lezing.

Van 't Wout:

Misschien kunnen we buiten de vergadering om nog eens kijken of we tot een formulering kunnen komen. Misschien bedoelen we wel hetzelfde.

De heer Van Raan (PvdD):

Ja, dat zou kunnen. Dank u wel.

Van 't Wout:

Ik was bij de motie op stuk nr. 10 van het Christen Democratisch Appèl. Die kan ik — overigens na overleg van mijn collega van lenW, want die gaat eigenlijk over dit hele gebeuren — ook oordeel Kamer geven.

De motie op stuk nr. 11 is een spreekt-uitmotie, dus daar past het kabinet geen oordeel — alhoewel ik natuurlijk ook nog Kamerlid ben, maar hoe ik daarmee omga zult u dan dinsdag, of nee, vanmiddag zien. Vanmiddag moet hierover gestemd worden! Zeker.

Dan de motie op stuk nr. 12. Die kan ik ook oordeel Kamer geven. Naar aanleiding van de gebruikelijke natuursurveys en de MER wordt bepaald hoe de schade, waaronder die aan het koraal, zo veel mogelijk kan worden voorkomen of gecompenseerd. Dat gaat dus gebeuren.

De motie op stuk nr. 13 geef ik oordeel Kamer. Daarmee komt het daar in de statuten. Daarbij wel de kanttekening dat daar natuurlijk niet gelijk morgen helemaal een businesscase ligt. Maar we bieden wel die mogelijkheid. Dus oordeel Kamer.

Dan de motie op stuk nr. 14 over de routekaart. Dat lijkt mij een goed idee. Volgens mij gaf de heer Erkens ook aan dat

er eigenlijk twee sporen zijn die allebei moeten plaatsvinden: we moeten iets doen aan de acute noodsituatie en we moeten werken aan de langetermijnduurzaamheid op Bonaire. Dat zou via zo'n routekaart heel goed kunnen. Financiële middelen kunnen wij in kaart brengen. Een besluit daarover zal aan een nieuw kabinet zijn.

Dan heb ik volgens mij alle moties gehad, voorzitter.

De voorzitter:

Meneer Grinwis, voordat ik u het woord geef: u heeft zich niet aangemeld voor dit tweeminutendebat, ook niet voor nul minuten. Of wel? O, jawel! Excuses. Ik ben inderdaad nog niet wakker, zeg ik tegen de heer Van Raan. Aan u het woord, meneer Grinwis. U heeft een vraag.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Het was zorgvuldig georganiseerd. Allereerst felicitaties aan de minister. Dan een vraag over de appreciatie van de moties op de stukken nrs. 13 en 14. We hebben er even wat zorgen over of de beleidsdeelneming niet tot een lock-ineffect leidt, of het geen spijtbeslissing zal zijn. Nu is de ChristenUnie er zeer van doordrongen dat we de leveringszekerheid op Bonaire moeten garanderen, dus van harte steun. Maar kan de minister met deze moties, als die vandaag worden aangenomen, garanderen dat het lock-ineffect dat sommigen in deze Kamer vrezen, niet zal optreden en dat het dus geen spijtbeslissing zal zijn?

Van 't Wout:

Volgens mij ondersteunen en versterken deze moties precies de lijn van het kabinet: nu iets doen aan de noodsituatie die er daar echt is, en ondertussen heel hard blijven werken aan verdere verduurzaming op de langere termijn. Maar we kunnen de komende tijd gewoon niet zonder de voorzieningen die we nu gaan oprichten, in het belang van Bonaire. Dat hebben zij zelf overigens ook indringend aan deze Kamer aangegeven.

De voorzitter:

Dank. Dan zijn we hiermee aan het einde gekomen van dit tweeminutendebat.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

Over de ingediende moties stemmen wij vanmiddag. Ik dank de minister voor zijn komst naar de Kamer en ik wens hem nog een fijne verjaardag toe.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.